

Kako otroku vzbuditi ljubezen do življenja s knjigo?

Verjetno se vsi strinjamo, da je branje knjig velika in dragocena vrednota. Starši si zelo želijo, da bi vaši otroci radi brali. Vendar, ko na roditeljskih sestankih vprašamo starše, koliko njihovih otrok rado bere, se dvigne le nekaj rok. Zakaj tako malo? Učitelji prav tako pravijo, da uspejo za branje navdušiti vedno manj otrok. Ali je res razlog samo v televiziji in računalnikih, ki so nam potegnili otroke v svoj svet?

Starši ste mnenja, da naj bi zlasti šola poskrbela za boljšo bralno kulturo, šola pa seveda pričakuje od staršev pomoč pri osvajanju sveta knjige, če ne že kar vodilno vlogo pri navajanju na branje. Najprej si pogledajmo razloge, zakaj je branje tako zahtevna naloga? Že samo to, da branje uvrščamo v kategorijo vrednot, pomeni, da mu pripada posebna vrednost. Poznam rek, ki pravi: "Knjige niso niti za vsakega kralja, kaj šele vsakega smrtnika."

Vrednostne stvari pa so tiste, ki nam osmišljajo življenje. Nekatere moramo ustvariti, druge spoznavati in negovati. Če za svoj vrednostni sistem vzamemo kulturo branja, to pomeni, da jo sprejmemo kot svojo dolžnost. Dolžnost do življenja. Še zdaleč ne gre samo za užitke, izrabo prostega časa ali kratkočasje, temveč za način življenja. V tem smislu tudi ne more priti do vprašanj: "Ali imam čas za branje?" Dolžnosti, ki so del našega življenja, opravljamo ali pa zanemarjamo. Vsi tisti, ki so podlegli čaru napisanih stvari, pa vedo, kaj to pomeni za kakovost njihovega življenja.

Človek si lahko izbere, koliko bo knjigo negoval za boljše življenje in koliko so potrebne še druge vrednote. In kako začeti pri otrocih?

Branje je izredno zahteven proces, saj zahteva določeno zrelost predvsem naših spoznavnih in čustvenih funkcij. Pomeni spoznavanje besed, vsebine in skritih pomenov življenja. Nikoli ni vprašanje, ali se bo otrok naučil brati (tako danes mislijo mnogi starši in silijo otroke k prezgodnjemu branju in pisanju), temveč, ali bo otrok branje vzljubil, ga sprejel kot del svojega življenjskega napredka. Torej je pomembno, na kakšen način ga približamo otroku. Zelo malo otrok se navduši za branje iz svoje notranje potrebe, za vse druge bomo morali poskrbeti starši in učitelji. Odrasli se vedno spomnimo ljudi, ki so nam v otroštvu kaj lepega prebrali, pripovedovali, zapeli. To pa gotovo zaradi tega, ker so nas imeli ti ljudje radi, saj so nam darovali svoj čas, toplino, dajali občutek varnosti in verjetno so nam želeli posredovati tudi določena sporočila.

To poudarjamo tudi zaradi tega, ker je zlasti za začetek pridobivanja kulture branja zelo pomemben tesen stik med osebo, ki bere, in poslušalcem. Nič ne bo zamujenega, če otrok ne bo razumel vsega, kar je prebral, celo nasprotno, ravno to ga lahko motivira za branje.

Otroci imajo drugačen način doživljanja in razumevanja sveta, ki velja tudi za dojetanje bralne kulture. Otrok mora najprej knjige "požirati", tako kot hrano, pri čemer sodeluje cel organizem, da se dotakne sleherne celice. V tem je izražena tudi jasna otrokova zahteva, da želi slišati pravljice in zgodbe vedno znova. Čeprav jih zna že skoraj na pamet, jih vedno znova na novo prepozna. Velik užitek mu je, da ve, kaj se je zgodilo, toda njegova notranjost ne more predelati vsega. Počasi prebavlja del za delom in počasi izlušči sam svoje videnje vsebine, ki ga bo tudi upodobil na svoj način. Ponavljanje otroka na poseben način tudi pomirja. Otrokova radovednost in domišljija sta neizmerni, zato ga vedno bolj vleče v čar literature, želi si podobnih zgodb, zato te priložnosti ne smemo zamuditi.

Otroku je treba enostavno podariti popoldneve ali večere, ker bo le tako počasi to navdušenje nad zgodbicami postalo njegova notranja potreba in bo začel brati sam. Pogosto nas starši vprašajo, kako dolgo bodo "moral" otroku brati. Enoznačnega odgovora na to seveda ni. Že to, da imajo starši branje za neko dodatno delo, pomeni, da njih same ne privlači, zato je tudi velika nevarnost, da potem želijo od otrok izvedeti, kaj so prebrali in kako so dojeli zgodbo. To pa je način, ki zelo hitro pripelje do odpora.

Tudi v šoli si naivno domišljajo, da bodo samo z zahtevami, "naj otrok čim več bere", otroke navdušili za branje. Najprej bi jim tudi učitelji morali čim več brati, z njimi deliti te lepe in vesele trenutke, tako da bi učenci začutili, da je branje "nekaj posebnega", da ima svojo vrednost.

Vsak učitelj lahko nauči učence brati, le malo učiteljev pa jim vzbudi ljubezen do branja. Ljubezen do branja tudi pomeni, da z otroki najprej vzpostavimo odnos, ki bo upošteval njihove potenciale, da ne bomo zahtevali poročil o knjigi, ampak jim zastonj darovali ljubezen do knjige. Če opazujete otroka med poslušanjem zgodbe, boste v njegovih očeh zaslutili posebno zasanjanost pa tudi posebno zbranost. Lahko ga samo razbremenimo teže dneva, ki je za njim, ga na prijeten način popeljemo v sanje ali pa se mu bo odprlo mnogo vprašaj, na katera še dolgo ne bo vedel odgovora.

In kaj imata pri tem televizija, računalnik? Čeprav sta oba medija zelo prodorna in imata veliko privržencev, je jasno, da nikoli ne bosta mogla zamenjati knjige. Najprej že zato ne, ker nista sposobna nobene intimnosti, ne moreta ustvariti odnosa, zato bo knjiga še naprej tista, ki bo izključno namenjena sladokuscem za kulturo branja. Ker smo poudarili, kako pomembno je, da otroku veliko beremo njemu vsebinsko

primerne zgodbe, če mu želimo privzgojiti veselje do branja, potem je jasno, da nas tudi pri tem ne more nihče zamenjati.

Kdaj se bo zgodil notranji preobrat, da bo otrok sam začel brati, da bo znal izbirati dobre knjige in se z njimi vse življenje plemenititi, ne vemo. Vemo pa, da se to bo zgodilo, če mu bomo odrasli znali pričarati vrednost knjige. Na začetku je zapisano, da je zato tako težko doseči kulturo branja, ker spada med najbolj žlahtne vrednote, s katerimi si tudi osmišljamo življenje.

Če imamo otroke radi, potem se ne bo težko odločiti, komu bomo dali prednost v naših vzgojnih prizadevanjih. Saj veste, ljubiti pomeni, tudi dajati največ tistemu, ki nam je ljub.

